

Βρυξέλλες, 14.9.2016
COM(2016) 596 final

2016/0278 (COD)

Πρόταση

ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με ορισμένες επιτρεπόμενες χρήσεις προστατευόμενων έργων και άλλου προστατευόμενου υλικού δυνάμει δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων προς όφελος των τυφλών, των αμβλυώπων και των ατόμων με άλλα προβλήματα ανάγνωσης εντύπων και για την τροποποίηση της οδηγίας 2001/29/ΕΚ για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

1. ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

• Αιτιολόγηση και στόχοι της πρότασης

Η προτεινόμενη οδηγία θα εναρμονίσει τη νομοθεσία της Ένωσης με τις διεθνείς υποχρεώσεις της ΕΕ στο πλαίσιο της Συνθήκης του Μαρακές για τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε δημοσιευμένα έργα για τα άτομα που είναι τυφλά, τα άτομα με μειωμένη όραση ή με πρόβλημα ανάγνωσης εντύπων με άλλο τρόπο («η Συνθήκη του Μαρακές»).

Η Συνθήκη του Μαρακές εγκρίθηκε το 2013 από την Παγκόσμια Οργάνωση Διανοητικής Ιδιοκτησίας (ΠΟΔΙ) με στόχο τη διευκόλυνση της διαθεσιμότητας και της διασυνοριακής ανταλλαγής βιβλίων και άλλου έντυπου υλικού σε προσβάσιμο μορφότυπο σε όλο τον κόσμο. Η σύμβαση υπεγράφη από την Ένωση¹ τον Απρίλιο του 2014. Η Συνθήκη απαιτεί από τα συμβαλλόμενα μέρη να προβλέπουν εξαιρέσεις ή περιορισμούς στα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και στα συγγενικά δικαιώματα προς όφελος των τυφλών, των αμβλυώπων και των ατόμων με άλλα προβλήματα ανάγνωσης εντύπων, και επιτρέπει τη διασυνοριακή ανταλλαγή αντιγράφων βιβλίων σε ειδικό μορφότυπο, συμπεριλαμβανομένων των ηχογραφημένων βιβλίων, και άλλου έντυπου υλικού μεταξύ των χωρών που είναι συμβαλλόμενα μέρη της Συνθήκης. Η Ένωση έχει επομένως αναλάβει πολιτική δέσμευση για την εφαρμογή της Συνθήκης, την οποία εφεξής προσυπογράφουν τόσο το Συμβούλιο όσο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Τον Οκτώβριο του 2014 η Επιτροπή υπέβαλε χωριστή πρόταση για έκδοση απόφασης του Συμβουλίου για την επικύρωση της Συνθήκης του Μαρακές από την Ένωση. Τον Μάιο του 2015 το Συμβούλιο υπέβαλε αίτηση στην Επιτροπή δυνάμει του άρθρου 241 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), με την οποία υπογράμμισε την πλήρη δέσμευσή του για την ταχεία έναρξη ισχύος της Συνθήκης του Μαρακές και ζήτησε από την Επιτροπή να υποβάλει, χωρίς καθυστέρηση, νομοθετική πρόταση για την τροποποίηση του νομικού πλαισίου της Ένωσης κατ' εφαρμογή της Συνθήκης.

Οι δικαιούχοι της Συνθήκης του Μαρακές, δηλαδή οι τυφλοί, οι αμβλύωπες ή τα άτομα με άλλα προβλήματα ανάγνωσης εντύπων («οι δικαιούχοι») αντιμετωπίζουν πολλούς φραγμούς στην πρόσβαση σε προστατευόμενα βιβλία και άλλο προστατευόμενο έντυπο υλικό δυνάμει δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων. Η διαθεσιμότητα βιβλίων σε προσβάσιμο μορφότυπο για άτομα με προβλήματα ανάγνωσης εντύπων εκτιμάται ότι κυμαίνεται από 7%² έως 20%³, παρά το γεγονός ότι η ψηφιακή τεχνολογία διευκολύνει σε μεγάλο βαθμό την πρόσβαση σε δημοσιεύματα⁴. Στους προσβάσιμους μορφότυπους συγκαταλέγονται για παράδειγμα η γραφή Braille, τα μεγάλα τυπογραφικά στοιχεία, τα

¹ Απόφαση 2014/221/ΕΕ του Συμβουλίου, της 14ης Απριλίου 2014, για την υπογραφή, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Συνθήκης του Μαρακές για τη διευκόλυνση της πρόσβασης τυφλών, αμβλυώπων ή ατόμων με άλλα προβλήματα ανάγνωσης εντύπων σε δημοσιευμένα έργα (ΕΕ L115 της 17.4.2014, σ. 1.).

² LISU for the Royal National Institute of Blind People (RNIB), 'Availability of accessible publications - 2011 update' [LISU (Library and Information Statistics Unit - Loughborough University) για το Βασιλικό Εθνικό Ινστιτούτο Τυφλών (RNIB)], «Διαθεσιμότητα προσβάσιμων δημοσιευμάτων - επικαιροποίηση 2011), Οκτώβριος 2011.

³ Catherine Meyer-Lereculeur «Exception 'handicap' au droit d'auteur et développement de l'offre de publications accessibles à l'ère numérique» («Εξαιρέση από τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας λόγω αναπηρίας και αύξηση της προσφοράς προσβάσιμων δημοσιευμάτων στην ψηφιακή εποχή»), Μάιος 2013.

⁴ Τα εν λόγω στοιχεία αφορούν τη διαθεσιμότητα σε ορισμένους, όχι όμως σε όλους τους προσβάσιμους μορφότυπους.

ηλεκτρονικά βιβλία και τα ηχογραφημένα βιβλία με ειδική πλοήγηση, η ακουστική περιγραφή και οι ραδιοφωνικές εκπομπές.

Στόχος της προτεινόμενης οδηγίας είναι η αύξηση της διαθεσιμότητας προστατευόμενων έργων και άλλου προστατευόμενου υλικού, π.χ. βιβλίων, εξειδικευμένων επιθεωρήσεων, εφημερίδων, περιοδικών και άλλων γραπτών κειμένων, μουσικών έργων σε παρτιτούρες και άλλου έντυπου υλικού, μεταξύ άλλων και σε ηχητική μορφή, σε μορφότυπο προσβάσιμο στους δικαιούχους. Ο εν λόγω στόχος θα επιτευχθεί εάν διασφαλιστεί ότι όλοι οι δικαιούχοι και οι οργανισμοί που προασπίζονται τις ανάγκες τους σε μη κερδοσκοπική βάση μπορούν να βασίζονται στην υποχρεωτική και εναρμονισμένη εξαίρεση από τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και τα συγγενικά δικαιώματα εντός της Ένωσης. Αυτό θα επιτρέψει την παραγωγή αντιγράφων σε προσβάσιμο μορφότυπο έργων και άλλου υλικού που έχουν ήδη δημοσιευθεί ή καταστεί διαθέσιμα και δεν είναι προσβάσιμα με άλλον τρόπο. Η προτεινόμενη οδηγία τροποποιεί το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο της Ένωσης ανάλογα και διασφαλίζει ότι τα αντίγραφα σε προσβάσιμο μορφότυπο που παράγονται σε ένα κράτος μέλος μπορούν να διαδοθούν και να είναι προσβάσιμα σε όλη την Ένωση. Όσον αφορά τις υποχρεώσεις που επιβάλλει η Συνθήκη του Μαρακές για τη διασυννοριακή ανταλλαγή αντιγράφων σε προσβάσιμο μορφότυπο μεταξύ της Ένωσης και τρίτων χωρών που είναι συμβαλλόμενα μέρη της Συνθήκης, η παρούσα οδηγία νοείται σε συνάρτηση με τον κανονισμό [...].

Η προτεινόμενη οδηγία συνάδει επίσης με τις διεθνείς υποχρεώσεις της Ένωσης που απορρέουν από τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία («η ΣΗΕΔΑΑ»). Η ΕΕ δεσμεύεται από την ΣΗΕΔΑΑ από τον Ιανουάριο του 2011, σύμφωνα με την απόφαση 2010/48/ΕΚ του Συμβουλίου⁵. Οι διατάξεις της ΣΗΕΔΑΑ έχουν καταστεί αναπόσπαστο τμήμα της έννομης τάξης της ΕΕ. Το δικαίωμα πρόσβασης σε πληροφορίες και το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία να συμμετέχουν στην πολιτιστική ζωή επί ίσοις όροις με τα άλλα άτομα κατοχυρώνονται από τη ΣΗΕΔΑΑ. Με το άρθρο 30 απαιτείται από τα συμβαλλόμενα μέρη της Σύμβασης να λαμβάνουν όλα τα ενδεδειγμένα μέτρα, σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, προκειμένου να διασφαλίζουν ότι οι νόμοι περί προστασίας των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας δεν συνιστούν παράλογο ή μεροληπτικό φραγμό στην πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία σε πολιτιστικά αγαθά. Στις καταληκτικές παρατηρήσεις της σχετικά με την αρχική έκθεση της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁶ που εγκρίθηκαν στις 4 Σεπτεμβρίου 2015, η Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία ενθαρρύνει την Ένωση να λάβει όλα τα ενδεδειγμένα μέτρα για την εφαρμογή της Συνθήκης του Μαρακές το συντομότερο δυνατόν.

- **Συνεκτικότητα με ισχύουσες διατάξεις στον τομέα πολιτικής**

Η Ένωση έχει εκδώσει μια σειρά οδηγιών στον τομέα των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων που παρέχουν στους κατόχους δικαιωμάτων ασφάλεια δικαίου και υψηλό βαθμό προστασίας. Τα δικαιώματα τα οποία είναι σχετικά με την προτεινόμενη οδηγία εναρμονίζονται επί του παρόντος με την οδηγία 2001/29/ΕΚ για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών

⁵ Απόφαση 2010/48/ΕΚ του Συμβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 2009, σχετικά με τη σύναψη, από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (ΕΕ L 23 της 27.1.2010, σ. 35).

⁶ CRPD/C/EU/CO/1, διαθέσιμη στην εξής διεύθυνση: http://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CRPD/Shared%20Documents/EUR/CRPD_C_EU_CO_1_21617_E.doc.

δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας («οδηγία 2001/29/EK»)⁷, την οδηγία 2006/115/EK σχετικά με το δικαίωμα εκμίσθωσης, το δικαίωμα δανεισμού και ορισμένα δικαιώματα συγγενικά προς την πνευματική ιδιοκτησία στον τομέα των προϊόντων της διανοίας⁸, την οδηγία 96/9/EK σχετικά με τη νομική προστασία των βάσεων δεδομένων⁹ και την οδηγία 2009/24/EK για τη νομική προστασία των προγραμμάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών¹⁰.

Το δίκαιο της Ένωσης προβλέπει επίσης ορισμένες εξαιρέσεις ή περιορισμούς στα εν λόγω δικαιώματα που επιτρέπουν, υπό ορισμένες προϋποθέσεις και για την επίτευξη ορισμένων στόχων πολιτικής, τη χρήση περιεχομένου χωρίς την άδεια του κατόχου των δικαιωμάτων. Σε αυτό το πλαίσιο αναγνωρίστηκαν οι ανάγκες προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία και ελήφθησαν υπόψη ιδίως στο άρθρο 5 παράγραφος 3 στοιχείο β) της οδηγίας 2001/29/EK. Η εν λόγω διάταξη επιτρέπει στα κράτη μέλη να θεσπίζουν εξαιρέσεις ή περιορισμούς στα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και στα συγγενικά δικαιώματα προς όφελος των ατόμων με αναπηρία, συμπεριλαμβανομένων των προβλημάτων ανάγνωσης εντύπων, σε σχέση με χρήσεις που συνδέονται άμεσα με την αναπηρία, δεν έχουν εμπορικό χαρακτήρα, και στο βαθμό που απαιτείται εξαιτίας της συγκεκριμένης αναπηρίας. Σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Συνθήκης του Μαρακές, η εξαίρεση που εισάγει η προτεινόμενη οδηγία θα είναι υποχρεωτική για τα κράτη μέλη και θα εφαρμόζεται σε δικαιώματα που έχουν εναρμονισθεί σε επίπεδο Ένωσης και είναι σχετικά με την παραγωγή και διάδοση αντιγράφων σε προσβάσιμο μορφότυπο, όπως ορίζεται στη Συνθήκη του Μαρακές. Η εξαίρεση συμπληρώνει την υφιστάμενη προαιρετική εξαίρεση ή τον προαιρετικό περιορισμό που προβλέπεται στο άρθρο 5 παράγραφος 3 στοιχείο β) της οδηγίας 2001/29/EK, θεσπίζοντας υποχρεωτική εξαίρεση προς όφελος των δικαιούχων που θα ισχύει σε ολόκληρη την εσωτερική αγορά.

- **Συνεκτικότητα με άλλες πολιτικές της Ένωσης**

Με την έκδοση της παρούσας οδηγίας, σκοπός της Ένωσης είναι να διασφαλίσει ότι όλοι δικαιούχοι έχουν πρόσβαση σε βιβλία, εξειδικευμένες επιθεωρήσεις, εφημερίδες, περιοδικά και άλλα έντυπα, παρτιτούρες και άλλο έντυπο υλικό με την ίδια ουσιαστικά ευκολία όπως τα άτομα χωρίς ειδικές ανάγκες ή αναπηρίες, και ότι το πλήρες δυναμικό της εσωτερικής αγοράς μπορεί να αξιοποιηθεί για την επίτευξη του εν λόγω στόχου. Ως εκ τούτου, η προτεινόμενη οδηγία είναι συνεκτική και συμπληρωματική με άλλες νομοθετικές πράξεις και πρωτοβουλίες που ανελήφθησαν σε επίπεδο Ένωσης με σκοπό «να ενισχυθούν τα πλεονεκτήματα της εσωτερικής μας αγοράς και να αξιοποιηθεί πλήρως το δυναμικό της σε κάθε της διάσταση»¹¹. Σε αυτές συγκαταλέγεται η πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προσβασιμότητα στους ιστοτόπους των οργανισμών του δημόσιου τομέα και η πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών όσον αφορά τις απαιτήσεις προσβασιμότητας για προϊόντα και υπηρεσίες («η πρόταση

⁷ Οδηγία 2001/29/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας (ΕΕ L 167 της 22.6.2001, σ. 10-19).

⁸ Οδηγία 2006/115/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με το δικαίωμα εκμίσθωσης, το δικαίωμα δανεισμού και ορισμένα δικαιώματα συγγενικά προς την πνευματική ιδιοκτησία στον τομέα των προϊόντων της διανοίας (ΕΕ L 376 της 27.12.2006, σ. 28-35).

⁹ Οδηγία 96/9/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαρτίου 1996, σχετικά με τη νομική προστασία των βάσεων δεδομένων (ΕΕ L 77 της 27.3.1996, σ. 20-28).

¹⁰ Οδηγία 2009/24/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2009, για τη νομική προστασία των προγραμμάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών (ΕΕ L 111 της 5.5.2009, σ. 16-22).

¹¹ Πολιτικές κατευθυντήριες γραμμές του Προέδρου Juncker.

ευρωπαϊκής νομοθετικής πράξης για την προσβασιμότητα»). Ειδικότερα, η ευρωπαϊκή νομοθετική πράξη για την προσβασιμότητα περιλαμβάνει υποχρεώσεις προκειμένου να διασφαλισθεί ότι οι υπηρεσίες ηλεκτρονικών βιβλίων που παρέχονται εντός της εσωτερικής αγοράς θα πληρούν, από την ημερομηνία εφαρμογής της, ορισμένες λειτουργικές απαιτήσεις ώστε να είναι προσβάσιμες από τη στιγμή που διατίθενται στην αγορά.

2. ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ, ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑ

• Νομική βάση

Η νομική βάση της πρότασης είναι το άρθρο 114 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ).

• Επικουρικότητα (σε περίπτωση μη αποκλειστικής αρμοδιότητας)

Η Ένωση μπορεί να θεσπίζει μέτρα σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας που διατυπώνεται στο άρθρο 5 της ΣΛΕΕ. Στόχος της παρούσας πρότασης οδηγίας είναι να διευκολυνθεί η πρόσβαση σε ορισμένα είδη περιεχομένου που προστατεύονται από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικά δικαιώματα των δικαιούχων της Συνθήκης του Μαρακές εντός της εσωτερικής αγοράς, σε έναν τομέα που έχει ήδη εναρμονισθεί από το δίκαιο της Ένωσης και, ως εκ τούτου, μπορεί να τροποποιηθεί μόνο με ενωσιακή νομοθεσία. Χωρίς την παρέμβαση της Ένωσης, ο εν λόγω στόχος δεν μπορεί να επιτευχθεί από τα κράτη μέλη. Επιπλέον, λόγω της κλίμακας και των επιπτώσεων, ο στόχος αυτός μπορεί να επιτευχθεί καλύτερα σε επίπεδο Ένωσης.

• Αναλογικότητα

Η αναλογικότητα της πρότασης είναι διασφαλισμένη, διότι δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων της Ένωσης που απορρέουν από τη Συνθήκη του Μαρακές στο εσωτερικό της Ένωσης.

• Επιλογή του νομικού μέσου

Η επιλογή της οδηγίας είναι σύμφωνη με προηγούμενα μέτρα στον εν λόγω τομέα, συγκεκριμένα με την οδηγία 2001/29/EK, η οποία εναρμόνισε τα δικαιώματα των δημιουργών και άλλων κατόχων δικαιωμάτων, και καθιέρωσε προαιρετική εξαίρεση ή προαιρετικό περιορισμό προς όφελος των ατόμων με αναπηρία. Η προτεινόμενη οδηγία τροποποιεί το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο της Ένωσης προβλέποντας νέα υποχρεωτική εξαίρεση στα σχετικά εναρμονισμένα δικαιώματα και διασφαλίζοντας ότι τα αντίγραφα σε προσβάσιμο μορφότυπο που παράγονται σε ένα κράτος μέλος στο πλαίσιο της εν λόγω εξαίρεσης μπορούν να διαδίδονται και να είναι προσβάσιμα σε ολόκληρη την Ένωση. Με αυτόν τον τρόπο και με την καθιέρωση σαφών ορισμών, εισάγει ενιαία προσέγγιση όσον αφορά τις υποχρεώσεις της Ένωσης που απορρέουν από τη Συνθήκη, όπως η ελεύθερη κυκλοφορία αντιγράφων σε προσβάσιμο μορφότυπο στην εσωτερική αγορά, παρέχοντας στους δικαιούχους της εξαίρεσης την αναγκαία ασφάλεια δικαίου όταν προβαίνουν σε χρήσεις που αυτή καλύπτει. Ταυτόχρονα, παρέχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα ορισμένου περιθωρίου ελιγμών για την προσαρμογή της ειδικής εθνικής νομοθεσίας η οποία μπορεί να επηρεάζεται άμεσα ή έμμεσα από τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας, για παράδειγμα στους τομείς της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης και άλλων κοινωνικών πολιτικών.

3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΚ ΤΩΝ ΥΣΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΩΝ, ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΕΙΣ ΜΕ ΤΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

- **Εκ των υστέρων αξιολογήσεις/έλεγχοι καταλληλότητας ισχύουσας νομοθεσίας**

Σκοπός της προτεινόμενης οδηγίας είναι η εκπλήρωση νέων διεθνών υποχρεώσεων όσον αφορά το δίκαιο της Ένωσης. Η εκ των υστέρων αξιολόγηση της κείμενης ευρωπαϊκής νομοθεσίας στον εν λόγω τομέα είναι, συνεπώς, ανώφελη και δεν απαιτείται στο παρόν πλαίσιο. Ωστόσο, ελήφθησαν υπόψη διαθέσιμες πληροφορίες για τη σχετική ευρωπαϊκή νομοθεσία, ιδίως τα αποτελέσματα των δημόσιων διαβουλεύσεων και οι υφιστάμενες γνωμοδοτήσεις των εμπειρογνομόνων.

- **Διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη**

Δεν διεξήχθη ειδική διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη για τους σκοπούς της προτεινόμενης οδηγίας, η οποία θέτει σε εφαρμογή διατάξεις που θεσπίστηκαν σε διεθνές επίπεδο. Κατά την εκτενή δημόσια διαβούλευση για την αναθεώρηση των κανόνων της ΕΕ περί πνευματικής ιδιοκτησίας που διεξήχθη από την Επιτροπή από τον Δεκέμβριο του 2013 έως τον Μάρτιο του 2014, περιελήφθη επίσης ένα κεφάλαιο για τους περιορισμούς και τις εξαιρέσεις προς όφελος των ατόμων με αναπηρία και την πρόσβαση σε έργα σε προσβάσιμο μορφότυπο και την κυκλοφορία αυτών, στο οποίο επίσης γίνεται αναφορά στη Συνθήκη του Μαρακές.¹² Μεταξύ άλλων, οι απόψεις που εξέφρασαν οι τελικοί χρήστες, οι καταναλωτές και οι θεσμικοί χρήστες (συμπεριλαμβανομένων των οργανώσεων που εξυπηρετούν τις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία και των βιβλιοθηκών) υπογράμμισαν τον μεγάλο αριθμό διαφορετικών εθνικών εξαιρέσεων ή περιορισμών, γεγονός που δυσχεραίνει την ασφάλεια δικαίου κατά την εξαγωγή ή εισαγωγή αντιγράφων σε προσβάσιμο μορφότυπο που παράγονται σύμφωνα με εθνική εξαίρεση ή περιορισμό όσον αφορά δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας. Οι εν λόγω ερωτηθέντες θεσμικοί φορείς ήταν σταθερά της άποψης ότι η Συνθήκη του Μαρακές θα αντιμετωπίσει ικανοποιητικά αυτές τις ανησυχίες. Οι κάτοχοι δικαιωμάτων και οι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης θεωρούν γενικά ότι δεν προέκυψαν προβλήματα από την εφαρμογή σε εθνικό επίπεδο της προαιρετικής εξαίρεσης ή του προαιρετικού περιορισμού που προβλέπει η ενωσιακή νομοθεσία. Παρατήρησαν επίσης ότι οι υφιστάμενοι μηχανισμοί της αγοράς αντιμετώπισαν αποτελεσματικά το πρόβλημα της πρόσβασης σε έργα των ατόμων με αναπηρία. Την άποψη αυτή δεν συμμερίζονται οι τελικοί χρήστες, οι καταναλωτές και οι θεσμικοί χρήστες.

- **Συλλογή και χρήση εμπειρογνωσίας**

Δεν συγκεντρώθηκε εμπειρογνωσία ειδικά για την κατάρτιση της παρούσας πρότασης. Η Επιτροπή έλαβε υπόψη της μια μελέτη του 2013 σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας 2001/29/ΕΚ¹³, με την οποία αξιολογήθηκε, μεταξύ άλλων, η εφαρμογή σε 11 κράτη μέλη της προαιρετικής εξαίρεσης ή του προαιρετικού περιορισμού για τα άτομα με αναπηρία που προβλέπεται στο άρθρο 5 παράγραφος 3 στοιχείο β) της εν λόγω οδηγίας.

¹² Report on the responses to the Public Consultation on the Review of the EU Copyright Rules (Έκθεση σχετικά με τις απαντήσεις στη δημόσια διαβούλευση για την αναθεώρηση των κανόνων περί πνευματικής ιδιοκτησίας της ΕΕ), Ιούλιος 2014, σ. 61-63. http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/2013/copyright-rules/index_en.htm.

¹³ "Study on the application of Directive 2001/29/EC on copyright and related rights in the information society" («Μελέτη σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας 2001/29/ΕΚ για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και τα συγγενικά δικαιώματα στην κοινωνία της πληροφορίας»), Δεκέμβριος 2013, De Wolf and partners· διατίθεται στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/docs/studies/131216_study_en.pdf, σ. 417 και επόμενες.

- **Εκτίμηση των επιπτώσεων**

Με την προτεινόμενη οδηγία εφαρμόζεται η Συνθήκη του Μαρακές στην εσωτερική αγορά και στόχος της είναι η εναρμόνιση του δικαίου της Ένωσης με τη Συνθήκη. Οι «Κατευθυντήριες γραμμές για τη βελτίωση της νομοθεσίας»¹⁴ δεν απαιτούν τη διενέργεια εκτίμησης επιπτώσεων όταν η Επιτροπή δεν έχει διακριτική ευχέρεια ως προς το περιεχόμενο της πολιτικής.

- **Θεμελιώδη δικαιώματα**

Η προτεινόμενη οδηγία υποστηρίζει το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία να επωφελούνται από μέτρα που έχουν εκπονηθεί για να εξασφαλίζουν την αυτονομία τους, την κοινωνική και επαγγελματική ένταξή τους, και τη συμμετοχή τους στον κοινοτικό βίο, όπως κατοχυρώνονται στο άρθρο 26 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης («ο Χάρτης»). Η οδηγία απηχεί επίσης τις δεσμεύσεις της Ένωσης στο πλαίσιο της ΣΗΕΔΑΑ. Η ΣΗΕΔΑΑ εγγυάται στα άτομα με αναπηρία το δικαίωμα πρόσβασης σε πληροφορίες και το δικαίωμα συμμετοχής στην πολιτιστική, οικονομική και κοινωνική ζωή επί ίσοις όροις με τα άτομα χωρίς αναπηρία. Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, δικαιολογούνται περιορισμοί των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας των κατόχων δικαιωμάτων λόγω των υποχρεώσεων που υπέχει η Ένωση βάσει του Χάρτη¹⁵. Η προτεινόμενη οδηγία αποτελεί ένα πρώτο σημαντικό βήμα για να διασφαλιστεί η πρόσβαση σε πληροφορίες και η συμμετοχή στην πολιτισμική, οικονομική και κοινωνική ζωή.

Η πρόταση θα έχει περιορισμένο αντίκτυπο στα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας ως δικαιωμάτων ιδιοκτησίας, όπως αναγνωρίζονται στον Χάρτη (άρθρο 17 παράγραφος 2)¹⁶. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι, επί του παρόντος, όλα τα κράτη μέλη έχουν, σε κάποιο βαθμό, κάνει χρήση της προαιρετικής εξαίρεσης από τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας ή του προαιρετικού περιορισμού που προβλέπεται στο άρθρο 5 παράγραφος 3 στοιχείο β) της οδηγίας 2001/29/ΕΚ. Ο αντίκτυπος της προτεινόμενης οδηγίας στα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας ως δικαιωμάτων ιδιοκτησίας περιορίζεται, επομένως, στην πλήρη εναρμόνιση των υφιστάμενων διαφορετικών εξαιρέσεων από τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας ή περιορισμών για τα άτομα με πρόβλημα ανάγνωσης εντύπων που ισχύουν στα κράτη μέλη.

4. ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Η πρόταση δεν έχει επιπτώσεις στον προϋπολογισμό της Ένωσης.

5. ΛΟΙΠΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Ευρωπαϊκός Οικονομικός Χώρος

Η προτεινόμενη πράξη αφορά τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ) και θα πρέπει να επεκταθεί στον ΕΟΧ.

¹⁴ SWD(2015) 111 final (Εγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής (2015) 111 τελικό).

¹⁵ Το άρθρο 52 παράγραφος 1 του Χάρτη επιτρέπει περιορισμούς στην άσκηση των ελευθεριών του Χάρτη. Οι εν λόγω περιορισμοί πρέπει i) να προβλέπονται από τον νόμο· και ii) να σέβονται το βασικό περιεχόμενο των εν λόγω δικαιωμάτων και ελευθεριών. Επιπροσθέτως, περιορισμοί επιβάλλονται iii) «τηρουμένης της αρχής της αναλογικότητας» και «επιτρέπεται να επιβάλλονται μόνον εφόσον είναι αναγκαίοι και ανταποκρίνονται πραγματικά σε στόχους γενικού ενδιαφέροντος που αναγνωρίζει η Ένωση ή στην ανάγκη προστασίας των δικαιωμάτων και ελευθεριών τρίτων».

¹⁶ ΕΕ L 83 της 30.3.2010, σ. 389–403.

- **Σχέδια εφαρμογής και παρακολούθηση, αξιολόγηση και ρυθμίσεις περί υποβολής εκθέσεων**

Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να θέσουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για τη συμμόρφωσή τους προς την παρούσα οδηγία εντός προθεσμίας 12 μηνών από την έκδοσή της. Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να ανακοινώσουν στην Επιτροπή τις διατάξεις που θέσπισαν για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία και άλλες σημαντικές νομοθετικές διατάξεις που θέσπισαν στον τομέα που καλύπτει η παρούσα οδηγία. Η Επιτροπή θα παρακολουθεί την εφαρμογή της προτεινόμενης οδηγίας και, σύμφωνα με τις «Κατευθυντήριες γραμμές για τη βελτίωση της νομοθεσίας» και το νωρίτερο πέντε έτη μετά την ημερομηνία μεταφοράς της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο, θα προβεί σε αξιολόγηση της οδηγίας και θα παρουσιάσει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο και στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή τα κυριότερα πορίσματα, τα οποία θα συνοδεύονται, κατά περίπτωση, από προτάσεις τροποποίησης της οδηγίας. Ομοίως, η Επιτροπή θα προβεί, επίσης, σε αξιολόγηση του κανονισμού [...]. Επίσης, η Επιτροπή θα παρακολουθεί τη διαθεσιμότητα σε προσβάσιμο μορφότυπο έργων και άλλου υλικού εκτός αυτών που καλύπτονται από την παρούσα οδηγία, και τη διαθεσιμότητα έργων και άλλου υλικού σε προσβάσιμο μορφότυπο για άτομα με άλλες αναπηρίες εντός της Ένωσης. Η Επιτροπή, εντός δύο ετών από την ημερομηνία μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο της προτεινόμενης οδηγίας, θα υποβάλει σχετική έκθεση. Η εν λόγω έκθεση θα περιλαμβάνει αξιολόγηση του κατά πόσον θα πρέπει να επεκταθεί το πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας λαμβάνοντας υπόψη τα συμπεράσματά της.

- **Επεξηγηματικά έγγραφα**

Στην κοινή πολιτική δήλωση των κρατών μελών και της Επιτροπής σχετικά με τα επεξηγηματικά έγγραφα της 28ης Σεπτεμβρίου 2011¹⁷, τα κράτη μέλη συμφώνησαν να παρέχουν στην Επιτροπή, στο πλαίσιο της κοινοποίησης των μέτρων μεταφοράς μιας οδηγίας στο εθνικό δίκαιο, ένα ή περισσότερα έγγραφα που εξηγούν τη σχέση μεταξύ των διατάξεων της οδηγίας και των αντίστοιχων διατάξεων των οικείων εθνικών μέτρων, εάν το αίτημα παροχής των εν λόγω πρόσθετων πληροφοριών αιτιολογείται. Η επεξηγηματική τεκμηρίωση θα βοηθήσει να διασφαλιστεί ότι όλα τα εθνικά νομικά συστήματα θέτουν σε εφαρμογή την υποχρεωτική εξαίρεση σύμφωνα με την παρούσα οδηγία, υπό το πρίσμα των υποχρεώσεων της Ένωσης που απορρέουν από τη Συνθήκη του Μαρακές.

- **Αναλυτική επεξήγηση των επιμέρους διατάξεων της πρότασης**

Το άρθρο 1 προσδιορίζει το αντικείμενο και το πεδίο εφαρμογής της πρότασης. Η προτεινόμενη οδηγία θα διευκολύνει τη χρήση περιεχομένου που προστατεύεται από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, χωρίς την άδεια του κατόχου των δικαιωμάτων, προς όφελος των τυφλών, των αμβλυώπων και των ατόμων με άλλα προβλήματα ανάγνωσης εντύπων.

Το άρθρο 2 περιέχει τους ορισμούς των όρων «έργο ή άλλο υλικό», «δικαιούχος», «αντίγραφο σε προσβάσιμο μορφότυπο» και «εξουσιοδοτημένη οντότητα» που ισχύουν για τους σκοπούς της προτεινόμενης οδηγίας.

Το άρθρο 3 προβλέπει υποχρεωτική εξαίρεση και αναφέρει τις συγκεκριμένες επιτρεπόμενες χρήσεις από τους δικαιούχους και τις εξουσιοδοτημένες οντότητες.

Το άρθρο 4 αφορά την κυκλοφορία των αντιγράφων σε προσβάσιμο μορφότυπο στην εσωτερική αγορά. Η διάταξη αυτή αποσκοπεί να διασφαλίσει ότι τα αντίγραφα σε

¹⁷ EE C 369 της 17.12.2011, σ. 14.

προσβάσιμο μορφότυπο που παρήχθησαν βάσει της εξαίρεσης που προβλέπεται στο άρθρο 3 επιτρέπεται να κυκλοφορούν ή να διασφαλίζεται η πρόσβαση σε αυτά σε κάθε κράτος μέλος.

Το άρθρο 5 προβλέπει τους κανόνες που ισχύουν για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Το άρθρο 6 ορίζει τις τροποποιήσεις που πρέπει να γίνουν στην οδηγία 2001/29/EK, ώστε να διασφαλιστεί η συνοχή με την παρούσα οδηγία.

Το άρθρο 7 ορίζει ότι η Επιτροπή θα υποβάλει έκθεση για τη διαθεσιμότητα στην εσωτερική αγορά έργων και άλλου υλικού σε προσβάσιμο μορφότυπο για άτομα με αναπηρίες εκτός αυτών που καλύπτονται από την παρούσα οδηγία.

Το άρθρο 8 προβλέπει ρυθμίσεις για την αξιολόγηση της προτεινόμενης οδηγίας, σύμφωνα με τους κανόνες για βελτίωση της νομοθεσίας.

Το άρθρο 9 ορίζει την προθεσμία για τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο της προτεινόμενης οδηγίας από τα κράτη μέλη και ορίζει ορισμένες συμπληρωματικές υποχρεώσεις που πρέπει να εκπληρώσουν τα κράτη μέλη, π.χ. κοινοποίηση στην Επιτροπή των βασικών διατάξεων με τις οποίες εφαρμόζεται η προτεινόμενη οδηγία στο οικείο εθνικό δίκαιο.

Το άρθρο 10 ορίζει την ημερομηνία έναρξης ισχύος της οδηγίας και το άρθρο 11 ορίζει ότι η οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη.

Πρόταση

ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με ορισμένες επιτρεπόμενες χρήσεις προστατευόμενων έργων και άλλου προστατευόμενου υλικού δυνάμει δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων προς όφελος των τυφλών, των αμβλυώπων και των ατόμων με άλλα προβλήματα ανάγνωσης εντύπων και για την τροποποίηση της οδηγίας 2001/29/ΕΚ για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 114,

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Κατόπιν διαβίβασης του σχεδίου νομοθετικής πράξης στα εθνικά κοινοβούλια,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής¹⁸,

Αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Οι οδηγίες της Ένωσης στον τομέα των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων παρέχουν στους κατόχους των δικαιωμάτων ασφάλεια δικαίου και υψηλό βαθμό προστασίας. Το εν λόγω εναρμονισμένο νομικό πλαίσιο συμβάλλει στην εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και προωθεί την καινοτομία, τη δημιουργία, τις επενδύσεις και την παραγωγή νέου περιεχομένου, μεταξύ άλλων στο ψηφιακό περιβάλλον. Αποσκοπεί, επίσης, στην προώθηση της πρόσβασης στη γνώση και στον πολιτισμό μέσω της προστασίας έργων και άλλου υλικού, επιτρέποντας εξαιρέσεις ή περιορισμούς που εξυπηρετούν το δημόσιο συμφέρον. Η δίκαιη εξισορρόπηση δικαιωμάτων και συμφερόντων μεταξύ κατόχων δικαιωμάτων και χρηστών θα πρέπει να διαφυλαχθεί.
- (2) Η οδηγία 96/9/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹⁹, η οδηγία 2001/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου²⁰, η οδηγία 2006/115/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου²¹ και η οδηγία 2009/24/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου²² εναρμονίζουν τα δικαιώματα των κατόχων δικαιωμάτων. Οι εν λόγω οδηγίες περιλαμβάνουν

¹⁸ EE C της, σ. .

¹⁹ EE L 77 της 27.3.1996, σ. 20-28.

²⁰ EE L 167 της 22.6.2001, σ. 10-19.

²¹ EE L 376 της 27.12.2006, σ. 28-35.

²² EE L 111 της 5.5.2009, σ. 16-22.

εξαντλητικό κατάλογο των εξαιρέσεων και των περιορισμών επί των εν λόγω δικαιωμάτων που επιτρέπουν τη χρήση του περιεχομένου χωρίς την άδεια των κατόχων δικαιωμάτων, υπό ορισμένες προϋποθέσεις προκειμένου να επιτευχθούν ορισμένοι στόχοι πολιτικής.

- (3) Οι τυφλοί, οι αμβλύωπες ή τα άτομα με άλλα προβλήματα ανάγνωσης εντύπων εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν πολλούς φραγμούς όσον αφορά την πρόσβαση σε προστατευόμενα βιβλία και σε άλλο προστατευόμενο έντυπο υλικό δυνάμει δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων. Πρέπει να ληφθούν μέτρα για να αυξηθεί η διαθεσιμότητα των έργων σε προσβάσιμο μορφότυπο και να βελτιωθεί η κυκλοφορία τους στην εσωτερική αγορά.
- (4) Στις 30 Απριλίου 2014 υπεγράφη εξ ονόματος της Ένωσης η «Συνθήκη του Μαρακές για τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε δημοσιευμένα έργα για άτομα που είναι τυφλά, με μειωμένη όραση ή με άλλα προβλήματα ανάγνωσης εντύπων» («η Συνθήκη του Μαρακές»)²³. Στόχος της είναι να βελτιωθεί η διαθεσιμότητα των προστατευόμενων έργων και άλλου προστατευόμενου υλικού σε προσβάσιμο μορφότυπο προς όφελος των τυφλών, των αμβλύωπων και των ατόμων με άλλα προβλήματα ανάγνωσης εντύπων. Η Συνθήκη του Μαρακές απαιτεί από τα συμβαλλόμενα μέρη να προβλέψουν εξαιρέσεις ή περιορισμούς στα δικαιώματα των κατόχων δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων όσον αφορά τη δημιουργία και διάδοση αντιγράφων σε προσβάσιμο μορφότυπο ορισμένων έργων και άλλου υλικού, και τη διασυνοριακή ανταλλαγή των εν λόγω αντιγράφων. Η σύναψη της Συνθήκης του Μαρακές από την Ένωση απαιτεί την προσαρμογή του δικαίου της Ένωσης με τη θέσπιση υποχρεωτικής εξαίρεσης για χρήσεις, έργα και δικαιούχους που καλύπτονται από τη Συνθήκη. Η παρούσα οδηγία θέτει σε εφαρμογή τις υποχρεώσεις τις οποίες οφείλει να εκπληρώσει η Ένωση βάσει της Συνθήκης του Μαρακές, με εναρμονισμένο τρόπο, με σκοπό να διασφαλιστεί ότι τα εν λόγω μέτρα εφαρμόζονται με συνέπεια σε ολόκληρη την εσωτερική αγορά.
- (5) Η οδηγία έχει εκπονηθεί προς όφελος των τυφλών, των ατόμων με αμβλυωπία η οποία δεν επιδέχεται βελτίωση, ώστε το άτομο να αποκτήσει οπτική λειτουργία ουσιαστικά ισοδύναμη με εκείνη ατόμου που δεν έχει τέτοια μορφή αναπηρίας, ή των ατόμων με αντιληπτικές ή αναγνωστικές αναπηρίες, συμπεριλαμβανομένης της δυσλεξίας, που δεν είναι σε θέση να διαβάζουν έντυπα με την ίδια ουσιαστικά ευχέρεια με άτομο χωρίς αναπηρία, ή δεν μπορούν να κρατήσουν στα χέρια τους ή να χειριστούν βιβλία ή να εστιάσουν ή να μετακινήσουν το βλέμμα τους έτσι ώστε να είναι σε θέση να διαβάσουν κανονικά σε αποδεκτό βαθμό λόγω σωματικής ανικανότητας. Στόχος των μέτρων που εισάγει η παρούσα οδηγία είναι να βελτιωθεί η διαθεσιμότητα βιβλίων, εξειδικευμένων επιθεωρήσεων, εφημερίδων, περιοδικών και άλλων γραπτών κειμένων, μουσικών έργων σε παρτιτούρες και άλλου έντυπου υλικού, μεταξύ άλλων και σε ηχητική μορφή, ψηφιακών ή αναλογικών, σε μορφότυπους που καθιστούν τα εν λόγω έργα και το άλλο υλικό προσβάσιμα στα εν λόγω άτομα με την ίδια ουσιαστικά ευχέρεια όπως και τα άτομα χωρίς αναπηρία ή ειδικές ανάγκες. Στους προσβάσιμους μορφότυπους συγκαταλέγονται η γραφή Braille, τα μεγάλα τυπογραφικά στοιχεία, τα προσαρμοσμένα ηλεκτρονικά βιβλία, τα ηχογραφημένα βιβλία και οι ραδιοφωνικές εκπομπές.

²³ Απόφαση 2014/221/ΕΕ του Συμβουλίου, της 14ης Απριλίου 2014, για την υπογραφή, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της συνθήκης του Μαρακές για τη διευκόλυνση της πρόσβασης τυφλών, αμβλύωπων ή ατόμων με άλλα προβλήματα ανάγνωσης εντύπων σε δημοσιευμένα έργα. (ΕΕ L 115 της 17.4.2014, σ. 1).

- (6) Η παρούσα οδηγία θα πρέπει επομένως να προβλέπει υποχρεωτικές εξαιρέσεις για τα δικαιώματα που έχουν εναρμονισθεί από το δίκαιο της Ένωσης και αφορούν τις χρήσεις και τα έργα που καλύπτονται από την Συνθήκη του Μαρακές. Στις εν λόγω εξαιρέσεις περιλαμβάνονται ιδίως τα δικαιώματα αναπαραγωγής, παρουσίασης στο κοινό, διάθεσης, διανομής και δανεισμού, όπως προβλέπεται στην οδηγία 2001/29/ΕΚ, στην οδηγία 2006/115/ΕΚ και στην οδηγία 2009/24/ΕΚ, καθώς και τα αντίστοιχα δικαιώματα που προβλέπονται στην οδηγία 96/9/ΕΚ. Δεδομένου ότι το πεδίο εφαρμογής των εξαιρέσεων και των περιορισμών που απαιτούνται από τη Συνθήκη του Μαρακές περιλαμβάνει επίσης έργα σε ηχητική μορφή, όπως τα ηχογραφημένα βιβλία, είναι απαραίτητο οι εν λόγω εξαιρέσεις να ισχύουν και για τα συγγενικά δικαιώματα.
- (7) Στις χρήσεις που προβλέπει η παρούσα οδηγία συγκαταλέγονται η παραγωγή αντιγράφων σε προσβάσιμο μορφότυπο είτε από τους δικαιούχους είτε από τις εξουσιοδοτημένες οντότητες που εξυπηρετούν τις ανάγκες τους — είτε πρόκειται για δημόσιους ή ιδιωτικούς οργανισμούς, ιδίως βιβλιοθήκες, εκπαιδευτικά ιδρύματα και άλλους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς που εξυπηρετούν άτομα με πρόβλημα ανάγνωσης εντύπων, ως κύρια ή μία από τις κύριες δραστηριότητές τους ή αποστολές δημοσίου συμφέροντος —. Οι εν λόγω χρήσεις θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνουν τη διάθεση αντιγράφων σε προσβάσιμο μορφότυπο, για αποκλειστική χρήση από τους δικαιούχους, από φυσικό πρόσωπο που ενεργεί για λογαριασμό δικαιούχου ή που βοηθά δικαιούχο για τον σκοπό αυτό.
- (8) Η υποχρεωτική εξαίρεση θα πρέπει επίσης να περιορίζει το δικαίωμα αναπαραγωγής ώστε να καθίσταται δυνατή κάθε πράξη που είναι αναγκαία για την πραγματοποίηση αλλαγών ή τη μετατροπή ή προσαρμογή έργου ή άλλου υλικού έτσι ώστε να παράγεται αντίγραφο σε προσβάσιμο μορφότυπο. Εδώ περιλαμβάνεται η παροχή των αναγκαίων μέσων για την διακίνηση πληροφοριών μέσω αντιγράφου σε προσβάσιμο μορφότυπο.
- (9) Η εξαίρεση θα πρέπει να επιτρέπει στις εξουσιοδοτημένες οντότητες να παράγουν και να διαδίδουν, εντός της Ένωσης, επιγραμμικά αλλά και εκτός Διαδικτύου, σε προσβάσιμο μορφότυπο, αντίγραφα έργων ή άλλου υλικού που καλύπτονται από την παρούσα οδηγία.
- (10) Θα πρέπει να είναι δυνατόν τα αντίγραφα σε προσβάσιμο μορφότυπο που παράγονται σε ένα κράτος μέλος να διατίθενται σε όλα τα κράτη μέλη, προκειμένου να διασφαλιστεί η μεγαλύτερη διαθεσιμότητά τους στο σύνολο της εσωτερικής αγοράς. Αυτό θα μειώσει τη ζήτηση για περιττές εργασίες παραγωγής αντιγράφων σε προσβάσιμο μορφότυπο του ίδιου έργου ή άλλου υλικού σε ολόκληρη την Ένωση και, ως εκ τούτου, θα οδηγήσει σε εξοικονόμηση πόρων και σε αύξηση της αποδοτικότητας. Η παρούσα οδηγία θα πρέπει, συνεπώς, να διασφαλίσει ότι αντίγραφα σε προσβάσιμο μορφότυπο που παράγονται σε ένα κράτος μέλος μπορούν να κυκλοφορούν και να είναι προσβάσιμα σε όλα τα κράτη μέλη. Μια εξουσιοδοτημένη οντότητα θα πρέπει, συνεπώς, να είναι σε θέση να διαδίδει αυτά τα αντίγραφα, επιγραμμικά αλλά και εκτός Διαδικτύου, στους δικαιούχους και στις εξουσιοδοτημένες οντότητες σε κάθε κράτος μέλος. Επιπλέον, οι εξουσιοδοτημένες οντότητες και οι δικαιούχοι θα πρέπει να έχουν το δικαίωμα να αποκτούν ή να έχουν πρόσβαση στα εν λόγω αντίγραφα από κάθε εξουσιοδοτημένη οντότητα οποιουδήποτε κράτους μέλους.
- (11) Λόγω της ιδιαιτερότητας της εξαίρεσης, του στοχοθετημένου πεδίου εφαρμογής της και της ανάγκης των δικαιούχων για ασφάλεια δικαίου, τα κράτη μέλη δεν θα πρέπει

να έχουν τη δυνατότητα να επιβάλλουν πρόσθετες απαιτήσεις για την εφαρμογή της εξαίρεσης, όπως καθεστώτα αποζημίωσης ή εκ των προτέρων έλεγχο της εμπορικής διαθεσιμότητας αντιγράφων σε προσβάσιμο μορφότυπο.

- (12) Κάθε επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο της παρούσας οδηγίας θα πρέπει να γίνεται με σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος στον σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής και του δικαιώματος προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα βάσει των άρθρων 7 και 8 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και να διασφαλίζεται η συμμόρφωση με την οδηγία 95/46/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, η οποία διέπει την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που μπορεί να διενεργείται από εξουσιοδοτημένες οντότητες στο πλαίσιο της παρούσας οδηγίας και υπό την εποπτεία των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών, ιδίως των δημόσιων ανεξάρτητων αρχών που έχουν οριστεί από τα κράτη μέλη.
- (13) Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία («η ΣΗΕΔΑΑ»), στην οποία η ΕΕ είναι συμβαλλόμενο μέρος, εγγυάται στα άτομα με αναπηρία το δικαίωμα πρόσβασης σε πληροφορίες και το δικαίωμα συμμετοχής στην πολιτιστική, οικονομική και κοινωνική ζωή επί ίσοις όροις με τα άτομα χωρίς αναπηρία. Η ΣΗΕΔΑΑ απαιτεί από τα συμβαλλόμενα μέρη να λαμβάνουν όλα τα ενδεδειγμένα μέτρα, σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, προκειμένου να διασφαλίσουν ότι οι νόμοι περί προστασίας των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας δεν συνιστούν παράλογο ή μεροληπτικό φραγμό στην πρόσβαση ατόμων με αναπηρία σε πολιτιστικά αγαθά.
- (14) Ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ορίζει ότι η Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία να επωφελούνται από μέτρα που τους εξασφαλίζουν αυτονομία, κοινωνική και επαγγελματική ένταξη και συμμετοχή στον κοινοτικό βίο.
- (15) Με την έκδοση της παρούσας οδηγίας, η Ένωση αποσκοπεί να διασφαλίσει ότι οι δικαιούχοι έχουν πρόσβαση σε βιβλία και άλλο έντυπο υλικό σε προσβάσιμο μορφότυπο. Κατά συνέπεια, η παρούσα οδηγία αποτελεί ένα ουσιαστικό πρώτο βήμα για τη βελτίωση της πρόσβασης σε έργα για τα άτομα με αναπηρία.
- (16) Η Επιτροπή θα παρακολουθεί τις επιπτώσεις της παρούσας οδηγίας. Επίσης, στο πλαίσιο της εν λόγω παρακολούθησης, η Επιτροπή θα αξιολογήσει την κατάσταση όσον αφορά τη διαθεσιμότητα έργων και άλλου υλικού σε προσβάσιμο μορφότυπο, εκτός αυτών που καλύπτονται από την παρούσα οδηγία, καθώς και τη διαθεσιμότητα έργων και άλλου υλικού σε προσβάσιμο μορφότυπο για άτομα με άλλες αναπηρίες. Η Επιτροπή θα παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς την κατάσταση. Αλλαγές στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας μπορούν να εξεταστούν, εφόσον είναι αναγκαίες.
- (17) Σύμφωνα με την οδηγία 2001/29/EK, τα κράτη μέλη μπορούν να συνεχίσουν να προβλέπουν εξαίρεση ή περιορισμό υπέρ των ατόμων με αναπηρία σε περιπτώσεις που δεν καλύπτονται από την παρούσα οδηγία.
- (18) Συνεπώς, η παρούσα οδηγία σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τηρεί τις αρχές που αναγνωρίζονται ιδίως στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η παρούσα οδηγία θα πρέπει να ερμηνεύεται και να εφαρμόζεται σύμφωνα με τα εν λόγω δικαιώματα και αρχές.
- (19) Η Συνθήκη του Μαρακές επιβάλλει ορισμένες υποχρεώσεις όσον αφορά την ανταλλαγή αντιγράφων σε προσβάσιμο μορφότυπο μεταξύ της Ένωσης και τρίτων

χωρών που είναι συμβαλλόμενα μέρη της Συνθήκης. Τα μέτρα που λαμβάνονται από την Ένωση για την εκπλήρωση των εν λόγω υποχρεώσεων που περιέχονται στον κανονισμό [...] πρέπει να ερμηνεύονται σε συνδυασμό με την παρούσα οδηγία.

- (20) Ο στόχος της παρούσας οδηγίας — η εκπλήρωση των υποχρεώσεων της Ένωσης βάσει της Συνθήκης του Μαρακές, προκειμένου να βελτιωθεί η πρόσβαση σε προστατευόμενα έργα και σε άλλο προστατευόμενο υλικό δυνάμει δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων προς όφελος των τυφλών, των αμβλυώπων και των ατόμων με άλλα προβλήματα ανάγνωσης εντύπων στην Ένωση — δεν μπορεί να επιτευχθεί από τα κράτη μέλη μεμονωμένα διότι απαιτεί την προσαρμογή του δικαίου της Ένωσης. Επιπλέον, λόγω της κλίμακας και των επιπτώσεών του, ο στόχος αυτός μπορεί αποκλειστικά να επιτευχθεί με ανάληψη δράσης σε επίπεδο Ένωσης. Συνεπώς, η Ένωση μπορεί να λάβει μέτρα, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας που διατυπώνεται στο άρθρο 5 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας του ίδιου άρθρου, η παρούσα οδηγία δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη του εν λόγω στόχου.
- (21) Σύμφωνα με την κοινή πολιτική δήλωση των κρατών μελών και της Επιτροπής, της 28ης Σεπτεμβρίου 2011, σχετικά με τα επεξηγηματικά έγγραφα²⁴, τα κράτη μέλη έχουν αναλάβει την υποχρέωση να συνοδεύουν, σε αιτιολογημένες περιπτώσεις, την κοινοποίηση των μέτρων μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο με ένα ή περισσότερα έγγραφα που εξηγούν τη σχέση μεταξύ των διατάξεων μιας οδηγίας και των αντίστοιχων διατάξεων των πράξεων μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο. Όσον αφορά την παρούσα οδηγία, ο νομοθέτης θεωρεί ότι η διαβίβαση τέτοιων εγγράφων είναι δικαιολογημένη.

ΕΞΕΔΩΣΑΝ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

Άρθρο 1

Αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής

Η παρούσα οδηγία θεσπίζει κανόνες για τη χρήση ορισμένων έργων και άλλου υλικού χωρίς την άδεια του κατόχου των δικαιωμάτων, προς όφελος των τυφλών, των αμβλυώπων ή των ατόμων με άλλα προβλήματα ανάγνωσης εντύπων.

Άρθρο 2

Ορισμοί

Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας ισχύουν οι εξής ορισμοί:

- (1) «έργο ή άλλο υλικό»: ένα έργο υπό μορφή βιβλίου, εξειδικευμένης επιθεώρησης, εφημερίδας, περιοδικού ή άλλου εντύπου, στα οποία συμπεριλαμβάνονται οι παρτιτούρες, και οι σχετικές εικονογραφήσεις, επί παντός μέσου καθώς και σε ηχητική μορφή, όπως τα ηχογραφημένα βιβλία, το οποίο προστατεύεται δυνάμει δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας ή συγγενικών δικαιωμάτων και δημοσιεύεται ή διατίθεται στο κοινό με άλλον νόμιμο τρόπο·
- (2) «δικαιούχος»:
- α) ένα τυφλό άτομο·

²⁴ EE C 369 της 17.12.2011, σ. 14.

- β) ένα άτομο με αμβλυωπία η οποία δεν επιδέχεται βελτίωση ώστε το άτομο να αποκτήσει οπτική λειτουργία ουσιαστικά ισοδύναμη με εκείνη ατόμου που δεν έχει τέτοια μορφή αναπηρίας·
- γ) ένα άτομο που έχει αντιληπτικές ή αναγνωστικές αναπηρίες, συμπεριλαμβανομένης της δυσλεξίας, και δεν είναι, ως εκ τούτου, σε θέση να διαβάζει έντυπα με την ίδια ουσιαστικά ευχέρεια με άτομο χωρίς αναπηρία ή ανικανότητα· ή
- δ) ένα άτομο που δεν είναι σε θέση, λόγω σωματικής ανικανότητας, να κρατήσει στα χέρια του ή να χειριστεί βιβλίο ή να εστιάσει ή να μετακινήσει το βλέμμα του έτσι ώστε να μπορεί κανονικά να διαβάσει σε ικανοποιητικό βαθμό.
- (3) «αντίγραφο σε προσβάσιμο μορφότυπο»: ένα αντίγραφο έργου ή άλλου υλικού που δίνει στον δικαιούχο πρόσβαση σε έργο ή σε άλλο υλικό, με εναλλακτικό τρόπο ή σε εναλλακτική μορφή, μεταξύ άλλων, δίνοντας στο άτομο τη δυνατότητα να έχει αποτελεσματική και άνετη πρόσβαση όπως ένα άτομο χωρίς προβλήματα όρασης ή οποιαδήποτε ανικανότητα από τις αναφερόμενες στην παράγραφο 2·
- (4) «εξουσιοδοτημένη οντότητα»: ο οργανισμός που παρέχει εκπαίδευση, επιμόρφωση, προσαρμοσμένη ανάγνωση ή πρόσβαση σε πληροφορίες σε δικαιούχους, σε μη κερδοσκοπική βάση, ως κύρια δραστηριότητά του ή ως μία από τις κύριες δραστηριότητές του ή αποστολές δημοσίου συμφέροντος.

Άρθρο 3 *Επιτρεπτές χρήσεις*

1. Τα κράτη μέλη προβλέπουν ότι κάθε πράξη που είναι αναγκαία για:
- (a) να παράγει δικαιούχος ή πρόσωπο που ενεργεί για λογαριασμό του, αντίγραφο σε προσβάσιμο μορφότυπο έργου ή άλλου υλικού για αποκλειστική χρήση από τον δικαιούχο· και
- (b) να παράγει εξουσιοδοτημένη οντότητα αντίγραφο σε προσβάσιμο μορφότυπο και να παρουσιάζει, καθιστά διαθέσιμο, διανέμει ή δανείζει αντίγραφο σε προσβάσιμο μορφότυπο σε δικαιούχο ή εξουσιοδοτημένη οντότητα με σκοπό την αποκλειστική χρήση από τον δικαιούχο·
- δεν απαιτεί την άδεια του κατόχου των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας ή συγγενικών δικαιωμάτων επί του προστατευόμενου έργου ή του προστατευόμενου υλικού σύμφωνα με τα άρθρα 2, 3 και 4 της οδηγίας 2001/29/EK, το άρθρο 1 παράγραφος 1 της οδηγίας 2006/115/EK, το άρθρο 8 παράγραφοι 2 και 3 και το άρθρο 9 της οδηγίας 2006/115/EK, το άρθρο 4 της οδηγίας 2009/24/EK και τα άρθρα 5 και 7 της οδηγίας 96/9/EK.
2. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι το αντίγραφο σε προσβάσιμο μορφότυπο σέβεται την ακεραιότητα του έργου ή άλλου υλικού, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τις αλλαγές που απαιτούνται για να καταστεί το έργο προσβάσιμο σε εναλλακτικό μορφότυπο.
3. Το άρθρο 5 παράγραφος 5 και το πρώτο, τρίτο και πέμπτο εδάφιο του άρθρου 6 παράγραφος 4 της οδηγίας 2001/29/EK εφαρμόζονται στην εξαίρεση που προβλέπεται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 4

Αντίγραφο σε προσβάσιμο μορφότυπο στην εσωτερική αγορά

Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι η εξουσιοδοτημένη οντότητα που είναι εγκατεστημένη στην επικράτειά τους μπορεί να εκτελεί τις πράξεις που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο β), για λογαριασμό δικαιούχου ή εξουσιοδοτημένης οντότητας εγκατεστημένων σε οποιοδήποτε κράτος μέλος. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν επίσης ότι ο δικαιούχος ή η εξουσιοδοτημένη οντότητα που είναι εγκατεστημένοι στην επικράτειά τους μπορούν να αποκτούν ή να έχουν πρόσβαση σε αντίγραφο σε προσβάσιμο μορφότυπο από εξουσιοδοτημένη οντότητα εγκατεστημένη σε οποιοδήποτε κράτος μέλος.

Άρθρο 5

Προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

Η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που πραγματοποιείται στο πλαίσιο της παρούσας οδηγίας συμμορφώνεται με την οδηγία 95/46/EK.

Άρθρο 6

Τροποποίηση της οδηγίας 2001/29/EK

Στο άρθρο 5 παράγραφος 3 της οδηγίας 2001/29/EK, το στοιχείο β) αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«(β) χρήσεις, προς όφελος των ατόμων με αναπηρία, οι οποίες συνδέονται άμεσα με την αναπηρία και δεν έχουν εμπορικό χαρακτήρα, στο βαθμό που απαιτείται λόγω της συγκεκριμένης αναπηρίας, με την επιφύλαξη των υποχρεώσεων των κρατών μελών βάσει της οδηγίας [...]»

Άρθρο 7

Έκθεση

Έως [δύο έτη μετά την ημερομηνία μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο], η Επιτροπή υποβάλλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο και στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή σχετικά με τη διαθεσιμότητα στην εσωτερική αγορά, σε προσβάσιμο μορφότυπο, έργων και άλλου υλικού, εκτός αυτών που ορίζονται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 για δικαιούχους, και έργων και άλλου υλικού για άτομα με αναπηρία εκτός αυτών που αναφέρονται στο άρθρο 2 παράγραφος 2. Η έκθεση περιλαμβάνει εκτίμηση του κατά πόσον πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο τροποποίησης του πεδίου εφαρμογής της παρούσας οδηγίας.

Άρθρο 8

Επανεξέταση

Το νωρίτερο [πέντε έτη μετά την ημερομηνία μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο], η Επιτροπή θα προβεί σε αξιολόγηση της παρούσας οδηγίας και θα παρουσιάσει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο και στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή τα κυριότερα πορίσματα, τα οποία θα συνοδεύονται, εφόσον κρίνεται σκόπιμο, από προτάσεις τροποποίησης της παρούσας οδηγίας.

Τα κράτη μέλη παρέχουν στην Επιτροπή τις αναγκαίες πληροφορίες για την εκπόνηση της έκθεσης αξιολόγησης και την εκπόνηση της έκθεσης που αναφέρεται στο άρθρο 7.

Άρθρο 9

Μεταφορά στο εθνικό δίκαιο

1. Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν προς την παρούσα οδηγία το αργότερο την/στις [12 μήνες από την έναρξη ισχύος της]. Ανακοινώνουν αμέσως στην Επιτροπή το κείμενο των εν λόγω διατάξεων.

Όταν τα κράτη μέλη θεσπίζουν τις εν λόγω διατάξεις, αυτές περιέχουν αναφορά στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από την αναφορά αυτή κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Ο τρόπος της αναφοράς αποφασίζεται από τα κράτη μέλη.

2. Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή το κείμενο των ουσιωδών διατάξεων εσωτερικού δικαίου τις οποίες θεσπίζουν στον τομέα που διέπεται από την παρούσα οδηγία.

Άρθρο 10
Έναρξη ισχύος

Η παρούσα οδηγία αρχίζει να ισχύει την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή της στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Άρθρο 11
Αποδέκτες

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη.

Βρυξέλλες,

Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
Ο/Η Πρόεδρος

Για το Συμβούλιο
Ο/Η Πρόεδρος